

Hvad siger loven om beskyttede søer?

Det må du gerne i din sø

- Stå på skøjter, når søen fryser til.
- Sejle og fiske.
- Rydde krat og enkelte træer på sydsiden af søen/vandhullet.
- Fiske trådalger, andemad og nedfaldne blade op af søen.
- Fjerne dunhammer og tagrør med le eller buskrydder hvor rørskoven vokser for langt ud over vandfladen.
- Oprens søen - **hvis kommunen giver dispensation**

Det må du ikke i din sø

- Udsætte ænder, krebs eller fisk.
- Fodre ænder, fasaner og andet vildt inden for 10 meter af søen.
- Fylde jord, sten, byggeaffald eller organisk affald i søen.

Hvad vil det sige at min sø er beskyttet af Naturbeskyttelsesloven?

I Naturbeskyttelsesloven blev en række naturtyper beskyttet i 1992, bl.a. søer over 100 m², hvilket vil sige at tilstanden af søen ikke må ændres. Med denne formulering menes, at der ikke må ændres på:

Søens planteliv

(f.eks. udplantning af vandplanter).

Søens dimensioner

(f.eks. dybde, brinkforhold og størrelse).

Søens dyreliv

(f.eks. udsætning eller fjernelse/udryddelse af dyr).

Søens økologiske status

(f.eks. intensivning af næringsstofforsyningen og tilskudsfodring).

Du kan se om din sø er omfattet af naturbeskyttelsesloven på Danmarks arealinformation.

www.arealinformation.dk

Søer på 100 m² og derover—både med permanent og midlertidigt vandspejl—er stort set altid beskyttet af naturbeskyttelsesloven. Er du i tvivl eller vil søge om tilladelse til at ændre på din sø så kontakt kommunen.

Mere information om opgravning og anlæggelse af nye søer kan findes i kommunens vejledning "Vandhuller og søer - anlæg og pleje". Den findes ved at søge efter "min egen sø" på www.kalundborg.dk.

Hvordan holder jeg søen eller vandhullet på min ejendom artsrig og i en god tilstand?

-Vejledning om § 3 beskyttede søer.

Lidt om næringspåvirkede søer

En sø/vandhul er et lille afgrænset økosystem som modtager vand fra nedbøren, overfladeafstrømning og evt. via drænrør i jorden. Nogle søer, f.eks. råstofsøer, er sågar dybe nok til at modtage vand fra grundvandet, men det gælder ikke for de fleste vandhuller. Mange småsøer i Vestsjælland har en fortid som mergel- eller tørvegrav, eller har været gadekæret i landsbyen.

Om en sø er opstået naturligt eller er udgravet som en gammel mergelgrav, indebærer ikke nødvendigvis at søen er uden biologisk betydning.

Mange søer, der modtager overfladevand eller drænvand, vil også få tilført næringsstoffer, der transporteres med vandet til søen. Andre kilder til næring kan være f.eks. nedfaldsblade fra store, overhængende træer eller fra fodring af ænder (se nedenfor).

Små søer, der ikke ligger i forbindelse med et vandløb og hvor vandudskiftningen derfor er lille, opfører sig som ret lukkede økosystemer, og de kan have svært ved at komme af med næringsstofferne igen.

Næringsstofferne ophobes derfor på bunden af søen i sedimentet, eller bliver optaget af planterne i søen eller langs bredderne. Er næringspuljen stor, kan det føre til opblomstring af alger der hvert år gør søens vand grumset og giver massive grønne belægninger af trådalger og andemad på vandets overflade. I vintersæsonen bliver vandet oftest klart igen, men med forårets lys og varme vender problemet tilbage.

En sådan næringspåvirket sø vil med tiden blive meget artsfattig fordi, der ikke er mange organismer der kan leve i det næringsrige, mørke vand under andemaden.

Søens overflade er belagt med andemad. Under overfladen er der ikke meget lys til at andre planter kan vokse.

Balance i økosystemet

Mange søer og vandhuller er meget små (under 500 m²) og kan ikke tåle ret meget næring hvis en god og sund balance i økosystemet med klart vand og vandplanter skal opretholdes. Mange af disse søer er ikke store nok til at huse større dyr som f.eks. ænder, fiskehejrer, blishøns o.l., da disse dyr kræver en stor mængde føde året rundt.

De små søer og vandhuller er i højere grad hjem for padder som f.eks. frøer, tudser og salamandre samt insekter som guldsmede, vandnymfer, biller og skøjteløbere.

Den grønne frø er en af de arter der gerne vil bo i et vandhul, den indvandrer hvis der ikke er fisk.

Er der for mange andefugle eller andre store dyr i en lille sø vil det naturlige dyreliv blive påvirket negativt, og padder og insekter vil med stor sandsynlighed forsvinde.

Også fisk kan præge småsøer, da de spiser f.eks. insekter, paddernes æg og haletudser. Udsætning af fisk i småsøer er derfor en rigtig dårlig idé.

Hvordan undgår jeg en algegrøn sø?

Ønsker man at have en sø hvor vandet er klart og hvor flere arter af vandplanter kan vokse, bør man følge disse råd:

- På sydsiden af søen kan man med fordel rydde træer eller krat, så solens stråler kan trænge ned i vandsøjlen og skabe grobund for lyskrævende vandplantearter.
- Lade være med at fodre andefugle i eller inden for en afstand af 10 meter fra søen. Den del af kornet, der ikke bliver spist, vil blive nedbrudt og i sig selv frigive næringsstoffer til søen, ligesom ænder der tiltrækkes på grund af foderet bidrager med næringsstoffer fra deres ekskrementer.
- Sørg for at lade brinkvegetationen vokse frit inden for de første 5-10 meter fra vandfladen. Både tagrør og dunham-

mer er kraftigt voksende sumpplanter, der kan forbruge næringsstoffer fra vandet. Bredvegetation og grøde i vandet giver også dyrene knyttet til søen en mulighed for at skjule sig for rovdyr, f.eks. ræve eller krage- og rovfugle.

- Hvis det er muligt, bør man begrænse tilskuddet af næringsstoffer. Det bedste vil være at lede alle dræn udenom søen, da søen så kun vil modtage vand fra overfladeafstrømningen og nedbør, og dermed modtage en mindre mængde næring hvert år.

- En mere radikal metode er at rense søens sediment op, da det er hér de fleste næringsstoffer ligger ophobet. Oprensningen giver som regel en voldsom ubalance og ofte ses algeopblomstring i de følgende år indtil vandet (forhåbentlig) bliver klart igen. Igennem en årrække kan man samle trådalger og andemad op fra vandoverfladen, så den næringspulje, der ligger i vandet, langsomt bliver udtømt.

Fodertønde placeret alt for tæt på søbredden. Foder der ender i søen bidrager til næringsbelastningen.